

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/199387,Pamietamy-o-ofiarach-sowieckiej-deportacji.html>
27.04.2024, 16:51

Pamiętamy o ofiarach sowieckiej deportacji

- Ani w Polakach, ani w Estończykach represje nie zabiły ducha wolności. Przeciwnie, rodziły opór, także zbrojny - powiedział podczas uroczystości zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski.

Pamiętamy o ofiarach sowieckiej deportacji - Warszawa, 25 marca 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Pamiętamy o ofiarach sowieckiej deportacji - Warszawa, 25 marca 2024. Na zdj. przewodniczący parlamentu Lauri Hussar. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Pamiętamy o ofiarach sowieckiej deportacji - Warszawa, 25 marca 2024. Na zdj. przewodniczący parlamentu Lauri Hussar, zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski oraz ambasador Republiki Estonii Miko Haljas. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Pamiętamy o ofiarach sowieckiej deportacji - Warszawa, 25 marca 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Pamiętamy o ofiarach sowieckiej deportacji - Warszawa, 25 marca 2024. Na zdj. prezes IPN dr hab. Karol Polejowski. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Pamiętamy o ofiarach sowieckiej deportacji - Warszawa, 25 marca 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Pamiętamy o ofiarach sowieckiej deportacji - Warszawa, 25 marca 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Pamiętamy o ofiarach sowieckiej deportacji - Warszawa, 25 marca 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

25 marca 2024 r. w Warszawie, w 75. rocznicę operacji „Priboi” odbyła się uroczystość upamiętniająca ofiary sowieckiej zbrodni. W ramach deportacji, której celem było złamanie oporu mieszkańców sowieckich republik, dziesiątki tysięcy obywateli zesłano do obozów pracy na Syberii, gdzie wielu z nich zginęło.

W upamiętnieniu, przy pomniku Poległym i Pomordowanym na Wschodzie uczestniczyli m.in. przedstawiciele władz państwowych Estonii: przewodniczący parlamentu Lauri Hussar oraz ambasador Republiki Estonii Miko Haljas, wojskowa asysta honorowa Sił Zbrojnych

Rzeczypospolitej Polskiej, a także przedstawiciele Światowego Związku Żołnierzy AK, Związku Sybiraków oraz Związku Inwalidów Wojennych RP.

- Spotykamy się w 75. rocznicę straszliwej „marcowej deportacji”, która ruszyła w krajach bałtyckich w nocy z 25 na 26 marca 1949 roku. Z samej tylko Estonii, znów włączonej do Związku Sowieckiego, wywieziono na Syberię ponad 20 tysięcy osób, w większości kobiety i dzieci. Podobne wywózki na wschód dotknęły „za drugiego Sowietą” także Polaków : i tych, którzy zostali za Bugiem, na ziemiach włączonych do ZSRS, i tych w pojałtańskiej Polsce, również zniewolonej przez komunistów. To między innymi los tych ofiar symbolizuje pomnik Poległym i Pomordowanym na Wschodzie, przy którym się dziś zgromadziliśmy - ten wymowny wagon towarowy wyładowany krzyżami

- mówił dr hab. Karol Polejowski.

Zastępca prezesa IPN podkreślił również, że narody - polski i estoński - w dużym stopniu przeszły w XX wieku podobną drogę - uzyskanie upragnionej niepodległości u schyłku I wojny światowej. Jednak pakt Ribbentrop-Mołotow z 23 sierpnia 1939 roku, będący sojuszem dwóch totalitaryzmów, niemieckiego nazizmu i sowieckiego komunizmu, które podzieliły między siebie Europę Środkowo-Wschodnią, okazał się brutalną cezurą zarówno dla Polaków, jak i dla Estończyków.

- Niech trwa wieczna pamięć o ofiarach zbrodniczego systemu sowieckiego! Dzisiaj oddajemy im hołd

- zaznaczył.

W trakcie uroczystości zaprezentowano fragment wystawy elementarnej „[Pakt zbrodniarzy](#)”.

Wydarzenie było zorganizowane przez Instytut Pamięci Narodowej przy współudziale przedstawicieli korpusu dyplomatycznego Republiki Estonii.

* * *

25 marca 1949 roku rozpoczęły się nakazane przez Józefa Stalina masowe deportacje tzw. wrogów ludu z republik nadbałtyckich ZSRS: terenów obecnej Estonii, Łotwy i Litwy.

Celem operacji „Priboi” było złamanie oporu mieszkańców sowieckich republik i zmuszenie ich m.in. do udziału w kolektywizacji rolnictwa oraz do zaprzestania wspierania podziemia antykomunistycznego. W jej wyniku do obozów pracy przymusowej na Syberii zostało wywiezionych około 95 000 osób, w tym około 32 000 Litwinów, 42 000 Łotyszy i 21 000 Estończyków. Dużą część z nich stanowiły kobiety i dzieci. Deportowani nie mieli prawa powrotu do swoich ojczyzn. Dopiero po śmierci Stalina część z nich otrzymała zgodę na powrót do domów.

Wśród zesłańców było też wielu Polaków. Wszyscy oni trafili do obwodów: nowosybirskiego, omskiego, irkuckiego i do Kraju Krasnojarskiego. Na skutek operacji, w krótkim czasie w republikach nadbałtyckich indywidualne rolnictwo przestało istnieć, osłabł także ruch niepodległościowy.

Europejski Trybunał Praw Człowieka uznał marcową deportację za zbrodnię przeciwko ludzkości.

W rocznicę tych wydarzeń tysiące Estończyków zapala świece, by upamiętnić wywiezionych do obozów pracy i pomordowanych na Syberii.

* * *

Mając na względzie wspólne z Estonią doświadczenia w problematyce dekomunizacji przestrzeni publicznej, prezentujemy przygotowany przez Biuro Współpracy Międzynarodowej IPN materiał filmowy „Decommunization of Public Space”. Obala on nieprawdziwą narrację na temat działań dekomunizacyjnych Instytutu Pamięci Narodowej. Materiał zwięźle naświetla cel oraz charakter kampanii, podkreśla, że usuwając komunistyczne symbole z przestrzeni publicznej, IPN wypełnia misję, która wynika wprost z przepisów prawa zakazującego propagowania ideologii i systemów totalitarnych. Prezes Karol Nawrocki wskazuje na konieczność oczyszczenia przestrzeni publicznej z sowieckich obiektów propagandowych i innych relikwów obalonego ustroju nie tylko w Polsce, ale także we wszystkich krajach byłego bloku wschodniego, oraz upamiętnienia prawdziwych bohaterów walki o wolność.